

DELAVSKA POLITIKA

POLITIČEN DNEVNIK

Št. 58.

V Ljubljani, četrtek 11. marca 1926.

Leto I.

Znamenja.

Belgrad 8. marca.

Navzdol gre. Stari Pašić premišljuje, kako bi voz zavrl, ali — badava. Čelo radikalni klub preživlja svoje prav teške čase. Nad polovico njegovih posl. kaže svojo absolutno nezadovoljnost z gospodarstvom v državi in čujejo se grožnje, zasedaj prikrite, ali tisti, ki poznajo zakulisje, vedo, da je položaj res prav nevzdržen. V radikalnem klubu so sklenili, da v imenu kluba ne bo noben rad. posl. govoril za proračun, češ, to je stvar vlade. Vsak poslanec naj govori v svojem imenu...

Opozicija napada. Kako tudi ne? Saj je proračunska debata najbolj primerna prilika za odkrivanje gnusnih afer, zlorab oblastnikov in posledic vladnih mešetarjenj. Zadnje dneve so se čuli prav neprijetne trditve, ki pa so žal resnične. N. pr. pravoslavni prota Keemanović iz Bosne, resen, dostojen in pošten mož, je v svojih govorih pribijal nelepa dejanja radikalnih sreskih načelnikov, ki jim je očital podkupljivost, zlorabe najrazličnejše vrste, zlasti v spolnem oziru s podrejenimi učiteljicami, preganjanja itd. Dejal je: če bi se to pod pokojno Avstrijo godilo, vstal bi proti temu ves narod. No, v Avstriji bi tudi takega koruptnega uradnika takoj zaprli in spodili iz službe... Ministra Trifunović (za vere) in Maksimović (policijska) sta poskušala zagovarjati vladne eksponente, ali ni šlo in vedelo se je, da ne gre od sreč. Policijski minister Maksimović se je celo v svojem ekspoziju že vnaprej opravičeval, češ: bi šlo bolje, ali imamo slabe uradnike v vsakem pogledu, celo v moralnem...

Radikaleem je vse to zelo neprijetno. Občutijo, da so na obtožni klopi. Zato bi radi povzročili kaj senzacionalnega. Ko je vojvodinski poslanec napadel radikalne korupcioniste v Vojvodini in rekel, da je bila pod Ogrsko le boljša in poštenjša uprava kot sedaj, ko jo vodijo radikalni eksponenti, je predsednik radikalnega kluba Živković nabujskal 20 radikalnih poslancev naj dvignejo obtožbo proti posl. Boškoviću, češ, da se je izrazil, da so Srbi v Vojvodini sedaj po zedinjenju na slabšem kot so bili prej. Dobil je proti določbam pravilnika besedo in hotel napraviti afero v prid radikalne polomijske, ali — ni šlo. Tako se je izkazalo, da je vojvodinski posl. Bošković drugače govoril in le približ, da je sedaj uprava slabša kot pod Madžari. To je hudo, kajti nad madžarsko upravo pred vojno se je skandalizirala cela Evropa.

Sploh pa je na celi črti žalostno. Ko je Radić iz svojega ministrstva z žandarmerijo radikalnega poslanca Dragovića in z njim demokrata Agatonovića, bi človek pričakoval, da se bodo vsi poslanci brez razlike strank uprli in obsodili takega ministra, no, — vse je bilo tiho. Ko je Radić za poslance potem odredil sprejemne ure od 7. do 9. zjutraj, zopet vse tiho... Pa afera Nikić-Savić. Ko je ugledni politik Savić opozoril na nekorektnosti Radićevskega ministra za gozdove, je ta zopet poklical žandarja, da vrže ven neugodnega kritika... In Beograd se samo še smeje. Mesto odločnega protesta zoper tako ponašanje, kvečjemu mastni dovtip... Umevno je vse to, če pomislimo, da Stjepan Radić nekaznovano lahko svojega kolega ministra sumniči, da je hazardni igralec, ki v eni noči stotisoče zakvarta, ali pa da postavlja koruptne uradnike namenoma in po programu itd. In Stjepan Radić je sošef sedanje vlade.

Anarhija v Zvezi narodov.

NEMČIJA GROZI Z ODHODOM.

Ženeva, 11. marca. Z ozirom na kompromisne predloge Francije in Anglije, da se dovoli Poljski oziroma Španiji sedež v svetu Zveze narodov, izjavljajo nemški delgati, da odklanjajo vsakršni kompromis ter da se je Nemčija udeležila seje, zato da se jo končno sprejme v Zvezo narodov. Ako bi se sprejem Nemčije še zavlačeval, bo nemška delegacija zapustila sejo. Nemčija ni sicer proti novim sedežem drugih držav v svetu, je pa odločno proti temu, da bi se stalni svet preveč ne razširil, na drugi strani pa tudi zahteva, da se ohrani turnus, po katerem dobivajo male države začasen sedež v svetu Zveze narodov.

Ženeva, 11. marca. Kriza v Zvezi narodov postaja vedno ostrejša. Angleški krogi menijo, da se bo kriza rešila tako, da bo Nemčija dosegla popoln uspeh. Isti krogi svare Nemčijo, da naj ne bo preveč radikalna

z ozirom na Briandovo stališče doma, ker je pač vseeno, ali se sprejem izvede nekoliko prej ali pozneje. Sicer so pa razmere v Zvezi narodov, pravijo angleški politiki, če se ne poravnava spor med locarnskimi pogodbenimi silami in malimi državami, ki se organizirajo proti Locarnu pod vodstvom Italije, ter med onimi, ki protežirajo na eni strani Poljsko in Španijo, eventualno tudi Brazilijo, Kitajsko in Belgijo, take, da bi bilo najbolje, da se Zveza narodov razpusti, ker je ni več treba.

Ženeva, 11. marca. Zbližanje držav še ni od nedelje napravilo koraka naprej. Chamberlain je nasvetoval v stvari z Nemčijo posebna posvetovanja držav, ki so zastopane v svetu, kar je pa Nemčija odklonila, češ, da pred sprejemom v Zvezo noče zavzemati v teh vprašanjih nikakršnega stališča.

Pred koncem nar. skupščine.

Belgrad, 11. marca. Kakor smo že javili, se bodo seje narodne skupščine, kakor hitro bo proračun sprejet, odgodile na poznejši čas, če ne bo medtem te skupščine že konec. Zaenkrat je pač gotovo, da se bo proračun vzlic vsesplošni nezadovoljnosti, sprejel; nato ima pa Pašić zopet svobodne roke. Pašić prav nič ne skriva, da bi rad poslal ta parlament za vedno domov, nato pa razpisal volitve, seveda pod pogojem, da dvor privoli, da vodi volilno vladno homogeno radikalna vlada. Proti temu je seveda Radić, ki bi v skrajnem slučaju tudi šel v volitve, če bi prišel v poštev pri sestavi volilne vlade. Pašić pa Radića v volilni vlad

di noče. Zato je Radić šel na dvor in si zagotovil, ker menda Pašiću v tem pogledu ne zaupa, soudeležbo v eventualni volilni vladi in le pod tem pogojem je menda „progutal“ tudi ta proračun.

Seje narodne skupščine se medtem nadaljujejo. Proračun ministrstva vojnega je bil sprejet. Stojadinović, ki je v Belgradu in bi moral vendar že poročati v skupščini o svojem delu, se še vedno ni prikazal. Na potu mu je zadevala z Radićem. Kako se bo spor poravnal, ve menda zopet le Pašić. Medtem pa proračun z amandmani raste, tako, da je uspeh vlade in ... radikalov je polen.

Tudi naša država se oborožuje za svetovni mir.

Belgrad, 11. marca. Na včerajšnji dopoldanski seji se je obravnaval v narodni skupščini proračun vojnega ministrstva. Vojni minister Dušan Trifunović je utemeljeval svoj proračun, češ, da je v primeri s strahovi, ki groze od vseh strani še prav minimalen, čeprav znaša 2 milijardi in 413 milijonov dinarjev ali devet milijard kron in 652 milijonov kron, pri čemer so ploskali in odobraval njegova izvajanja skoro vsi vladni poslanci. Minister je navajal celo posamezne predmete ter tožil, kako so dragi in kazal na oboroževanje v sosednjih državah, ne da bi povedal

v kakšnih odnosih je država do drugih držav. Naglašal je, da imamo premalo častnikov in podčastnikov, da v vojni upravi ni pravega gospodarstva, da bodo zgradili svoje tovarne za izdelovanje pušk, s čimer je vladne stranke tako navdušil, da so sprejeli proračun vojnega ministra s prav elementarnim ploskanjem. Opozicija je ugovarjala, toda dotikala se je le postranskih in osebnih vprašanj, razmer v vojski, ne da bi posegla v bistvo militarizma, ki upropašča danes vse države s tem, da jim nalaga ogromna bremena, pod katerimi gine ves svet.

Balkanski pakt pod protektoratom Italije.

Belgrad, 11. marca. Minister zunanjih zadev Ninčić in Rufos sta se sešla v Ženevi povodom zasedanja Zveze narodov. Ugotovila sta menda pri tem polno soglasnost obeh držav v pogledu Balkana. Kratkotrajno, pogodila sta se v pogledu takozvanega balkanskega pakta, ki straši v mednarodni politiki že nekaj mesecev. Pravijo, da bo balkanski pakt med Jugoslavijo in Grčijo sestavljen v duhu in po intencijah Locarna.

Kake rezultate je rodil Locarno, vidimo na sedanjem zasedanju Zveze narodov, kake bo rodil balkanski pakt med Jugoslavijo in lažljivo in pohlepno Grčijo, ki je očitno naperjen proti ostalim balkanskim državam in še povrhu sklepa po diktatu in pod protektoratom Rima, se bo kmalu pokazalo. Tak pakt ne bo pomiril Balkana, nego ga še bolj razburil.

igralec, kakor ga dolži njegov vplivni tovariš.

Da je to mogoče, je precejšna krivda na proletarijatu, ki je povsem pozabil tudi na svoje tekoče naloge, ki so: boj za enakopravnost, boj za svobodo, za možnost, za politično čistost in za značajnost. Jugoslovanski politiki se pozna, da ne sodeluje v njej proletarijat.

Izhaja vsak delavnik ob 11. dopoldne.

Uredništvo je v Ljubljani, Breg štev. 12./II.

Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

Uprava: Ljubljana, Breg 10-12. pritličje.

Cek. račun: 14.335. Reklamacije se ne frankirajo.

Naročnina za državo SHS znaša mesečno: v Ljubljani in po pošti 20.— Din, po raznašalcih izven Ljubljane 22.— Din, za inozemstvo mesečno 32.— Din.

Malih oglasov, ki služijo v posredovalne in socialne namene delavstva ter nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. Debelo tiskana beseda stane 1.— Din. Malih oglasov trgovskega značaja, stane beseda 1.— Din. V oglasnem delu stane petitna enostolpna vrsta 2-25 Din. Pri večjem številu objav popust.

BRIAND SESTAVLJA NOVO VLADO.

Pariz, 11. marca. Francoska vladna kriza se utegne hitro rešiti kljub nasprotnemu pričakovanju. Briand je izjavil predsedniku Doumergueu, da prevzame sestavo vlade, ker je Herriot odklonil tako misijo. Nova vlada bo le malo izpremenjena od dosedanje. V vlado utegnejo vstopiti za justico Peret, trgovino Daniel-Vincent, notranje Laval, vojno Painleve, pomorstvo Leygues, trgovsko mornarico Danielov, kmetijstvo Durafour, finance Caillaux ali de Monzie, Malvy ali Lamoureux.

NOVA ROMUNSKA ZBORNICA ZBORUJE.

Bukarešt, 11. marca. Na včerajšnji seji je vlada povabila v zbornico oddelek vojaštva in žandarmerije, ki se je postavila po kuloarjih in tribunah. Vlada je hotela s tem korakom vstrašiti opozicijo, ki se je pripravljala na obstrukcijo. Na interpelacijo poslanca opozicije pa je izjavil tajnik notranjega ministrstva, da je oboroženo silo pozval v parlament zato, da lahko takoj odredi varnostne ukrepe proti demonstracijam, ki se pripravljajo po mestu. Opozicija te izjave seveda ni vzela na znanje.

RUDNIŠKA EKSPLOZIJA V AMERIKI.

Newyork, 11. marca. V rudniku pri Beckleyu (Zahodna Virginija) je bilo ob grozoviti eksploziji zasutih 70 rudarjev, od katerih so po takojšnji reševalni akciji rešili doslej 36 mož živih in dva mrtveca. O usodi ostalih 32 rudarjev še ni ničesar znanega.

Razburjenje v rudarskem revirju.

Postopanje vladne komisije, ki se je, kakor smo včeraj že javili, oglašila končno tudi v Trbovljah, in rešila svojo nalogo tako silajno kakor v Ljubljani, je vzbudilo med tukajšnjem delavstvom silno ogorčenje. To hudo ogorčenje je težko premagano ogorčenje do obupa izbičanih duš. Gorje, če eksplodira. Vladna komisija je menda šla v Trbovlje, da nadaljuje svojo okrutno šalo; bolje bi bilo, da se ta odvratna krvavosmešna komedija ni odigrala na trboveljskih tleh, bolje bi bilo, da bi komisija ostala kar v Belgradu, da bi se sploh ne pokazala niti v Ljubljani, niti drugod. Tako bi delavstvo vsaj lahko mislilo, da vlada ne ve, kaj se godi. Tako pa vidi, da vlada podpira židovski kapital itd., in da je delavstvo prodano in izdano.

Borza.

Danes notira Zagreb. Berlin 13.5260 do 13.5660 (13.53—13.57), Italija 227.63 do 228.83 (227.57—228.77), London 276.30 do 277.30 (276.0250—277.0250), Newyork 56.643—56.943 (56.65—56.95), Pariz — (207—209), Praga 168.10—169.10 (168.15 do 169.15), Dunaj 8.0050—9.0450 (8.01 do 8.05), Curih 10.9359—10.9759 (10.9328 do 10.9728), Amsterdam 22.77—22.87.

Curih. Belgrad 9.145 (9.1650), Pešta 72.80 (72.80), Berlin 123.70 (123.70), Italija 20.855 (20.84), London 25.385 (25.2450), Newyork 519.30 (519.50), Pariz 19.16 (18.87), Praga 15.385 (15.3850), Dunaj 73.25 (73.28), Bukarešt 219.50 (219.50), Sofija 3.75 (3.75), Varšava 67.50 (68.50), Amsterdam 208.30 (208.35), Bruxelles 23.6050 (23.60), Stockholm 139.40 (139.70), Kopenhagen 134.80 (134.75), Oslo 119 (111.10).

Socijalistična konferenca v Bruslju.

V Bruslju se je vršila 26. in 27. p. m. večja konferenca socijalistične stranke Francije, Belgije in Nemčije. Namen konference je bil, da se vse tri stranke zedinijo v pogledu gospodarskega programa in enotnega nastopa pri sestavljanju in sklepanju trgovskih pogodb med omenjenimi državami. Nemško socijalistično stranko so zastopali na konferenci sodr. Bredscheld, Hilferding in Schmidt; francosko in belgijsko bratsko stranko je zastopalo 5 sodrugov. Navzoča sta bila tudi dva zastopnika francoskih zadrug Levi in Poisson. Konferenca je popolnoma uspela in združila še tesneje socijalistični pokret v teh treh državah, ki so prirodno, gospodarsko in politično tako navezane ena na drugo.

Pripravimo se na veličastno proslavo 1. maja 1926!

Bliža se 1. maj, bojevni praznik mednarodnega proletarijata. Letošnji 1. majnik v Sloveniji mora postati mogočna proslava vstajenja delavske moči v znamenju ujedinjenja strokovnih organizacij.

Strokovna komisija, kot oblastni odbor Združene delavske strokovne zveze Jugoslavije je sklenila na svoji zadnji seji, da opozori vse strokovne podružnice in vse razredno zavedno delavstvo na to, da se takoj po vseh krajih začne z obsežnimi pripravami za 1. maj 1926.

V vseh večjih krajih naj takoj začne s pripravami za 1. majsko proslavo krajevni nadstrokovni odbori, odnosno, kjer teh ni, krajevne strokovne podružnice. Te naj takoj skličejo tudi zastopnike delavskih, gospodarskih in kulturnih organizacij. Ker so organizirani v enotnih strokovnih organizacijah pripadniki obeh glavnih delavskih političnih struj, bodo ti itak sodelovali kot člani ZDSZJ. Na tem sestanku naj se izvoli poseben odbor za 1. majsko proslavo, v katerem naj bodo zastopane omenjene organizacije in v takem kraju, kjer je več podjetij, tudi delavci iz vseh podjetij. Kjer bi bil tak odbor številčno zelo močan, naj se iz njegove sredine izbere ožji odbor, da je s tem omogočeno hitro poslovanje.

Ta odbor naj potem vsestransko pripravlja 1. majsko proslavo, ki jo priredite v vsakem kraju tako, kakor najbolje odgovarja krajevnim razmeram! Po nekod bo samo manifestacijski shod, po vseh večjih krajih pa naj bo na predvečer 1. maja in na 1. maj popoldan ali zvečer večja prireditev (dramatska predstava, koncert, umetniški proletarski večer, veselica ali podobno).

Strokovna komisija bo izdala letos tudi

»1. Majski spis«

z bogato, pestro vsebino in s slikami. Sodrugi, ki hočejo kaj napisati za ta spis, naj pošljejo svoje prispevke najkasneje do velikonočnih praznikov na Strokovno komisijo s pripombo: »Za 1. Majski spis«.

Do 15. aprila naj pa sporoče istotam vse podružnice oziroma posamezni sodrugi, koliko izvodov 1. majskega spisa bodo naročili, da bomo vedeli tiskati primerno število. Priporočamo vsem, da si ga naroče čim več izvodov.

Strokovna komisija bo izdala tudi

»1. Majske znake«

iz pločevine in z utisom »1. Maj 1926«. Znaki bodo zelo lepo izdelani in trajne vrednosti. Ceno bomo objavili kasneje.

Ker je ves čisti dobiček od 1. majskih spisov in od 1. majskih znakov namenjen

za brezposelne,

naj v posameznih krajih nikar ne izdajajo svojih posebnih znakov, ker s skupnim delom in skupnimi prispevki je vedno več sadov, kakor pa če dela vsak zase. Organizacije naj sporoče najkasneje do 15. aprila, koliko znakov vzamejo.

ZDSZJ bo izdala tudi svoj

»1. majski manifest«,

v katerem bodo objavljene vse parole za 1. maj 1926.

Zivele enotne strokovne organizacije!

Zivela enotna proslava 1. maja 1926!

Strokovna komisija

kot obl. odbor ZDSZJ, Ljubljana.

Poceni diplomacija.

(Dopis sodruga S. F. iz Beograda.)

V času, ko se je na najbolj raskošnem oceanem parniku vozil jugoslovanski finančni minister v Ameriko, da obračuna dolgove in prosi posojila — tedaj so se začela najhujša preganjanja, ki jih je izvedla beograjska vlada na svoj poznani način.

Znani voditelji jugoslovanskih delavcev leže v beograjski »Glavnjači«. Nekoliko dni pred kongresom je bil ves izvršni odbor zajet in vržen v glavnjačo. »Pobijmo pastirje, in ovce se bodo razkropile« — tako misli koalicijska vlada Pašić-Radić.

Zajetih je bilo okrog 50 delavskih borcev, med tem ko je število zajetih okroglo 300. Z ujetimi se je postopalo slabše kot z razbojnikom Čarugom. Ne samo, da so jih uklenili — uklenjene so tolkli in mrevarili! Glavnjača je prinesla enemu že smrt, drugim pa zlomljene roke in noge. Zato policija nikogar ne pusti k ujetnikom. A čemu vse to preganjanje? Na eni strani je s sistematičnim uničevanjem dela in

ogromnimi izdatki za hegemonistični državni aparat dovedla beograjska vlada državo v težko gospodarsko krizo, na drugi strani pa se je želela pokazati pred Ameriko in Anglijo kot verna zaščitnica »evropske civilizacije«. A naši gospodje so pozabili, da hoče Amerika denarja, ne pa Potemkinovih sel. Radijali odločno želijo izkoristiti ta preganjanja in s tem prikleniti Radića čimbolj k reakciji. Dalje je igral veliko vlogo pri teh preganjanjih tudi strah, da se ne bi razširile preveč socijalistične ideje med narodom, ki je itak nezadovoljen. Zato pa sodrugi, delavci, kmetje strnite svoje vrste in vedite, da vas udarci in brce v glavnjači in reakcionarno početje režima ne smejo pogubiti in streti vaše odporne moči!

Verski problemi pri narodu.

Verski problemi, izvirajoči ali iz katolicizma ali katere si bodi verske sekte, so izrastek predpoganske politične skupine verskih naziranj vseh vrst narodov. V koliko je bilo in je globokovernosti, je vprašanje zelo dvomljive vrednosti, ker vse verstvo absolutno bazira na čustveni plati človeške psihe, to je, vernost ne zahteva spoznanj, ki bi človeku dajala odgovora vprašanjem, odkje, zakaj, kako, ampak mu daje smer v nedoglednost, v abstraktno posmrtno življenje s klicajem, preko katerega se je mogoče dvigniti enemu ali drugemu. Da pa ves ta kaos abstraktnega sveta izzveni v realno luč, ponazarjajo vsa abstrakta s fakti iz sedanjega življenja v fantastičnih, v ekstazah mogočih oblikah. V kolikor je verstvo zvezano z moralo, ki je tudi brez verstva samobiten pojav človeške psihe, v toliko je verstvo pospeševalo razvoj človeštva v pozitivno smer. Nasprotno je pa mnogokrat prav verstvo tlačilo etično naradni zakon in človeka navajalo k bestialnemu verskemu fanatizmu, kar je razvidno iz obče zgodovine človeškega razvoja, ga odvajalo od zakonov, ki so prej mogoče stoletja vodili narode do blagostanja in ga vzgibalo iz pozitivnega pola v negativni, kar je edino povzročalo kulturni zaostanek pri posameznem narodu.

Moč organiziranega delavstva v Rusiji.

V sovjetski Rusiji ima centrala delavske unije približno tako oblast kakor banka v Združenih državah, je napisal ameriški novinar Scott Nearing, ko se je vrnil z daljšega potovanja po Evropi. Če hočete kaj doseči v Rusiji, se morate obrniti do centrale delavske unije.

Sedem in četrtn milijona delavcev v Rusiji spada v unije, kar je toliko

kot 95% vseh industrijalnih delavcev. Unije imajo toliko več moči, ker so bojevit in hočejo povsod kontrolo. Imajo velike prosvetne sklade ter vodijo izobraževalno in socialno delo med članstvom. To je posebno vplivalo na nemško delavsko delegacijo, ki je posetila Rusijo in katere poročilo je Nearing tudi objavil.

»Osnovni zakon dežele je delavski,« pravi Nearing, »kakor je zakon privatne lastnine temeljni zakon kapitalističnih držav. V sovjetski Rusiji ne sme nihče delati več kakor določenih osem ur, ker bi se to smatralo istotako za hud greh, kakor se v drugih državah smatra za greh tatvina ali krado drugo kršenje zakonov o privatni lastnini. Poročilo ruske delegacije strokovnih unij pravi, da v sovjetski Rusiji vlada delavski razred, zato je pač razumljiv tak delavski zakon.

Zdravstvena služba je v Rusiji tako popolna kakor n. pr. v Ameriki požarna bramba. Obvestiti je treba samo oblasti, ko je človek bolan in rabi pomoč. Zavode imajo za delavske matere z otroci. Imajo zadrugne restavracije po tovarnah, kjer zalagajo delavce z izbrano in redilno hrano. Od vseh kupčij v Rusiji je lansko leto šlo 45 procentov skozi zadruge.

Gospodarske razmere so se izboljšale. Človek ne vidi v Rusiji več raztrganih delavcev, kakor je bilo to še pred leti in se danes vidi po vseh drugih evropskih državah.

Duh ruskih delavcev se močno razlikuje od duha delavcev v drugih deželah. Vsak, s komur sem govoril — pravi omenjeni novinar — verjame, da bodo napredovali in konstruktivno delali na vseh poljih. Upajo in delajo.

Pravijo...

Vsi, pa prav vsi se že na te uboge klerikalce jeze. Vsak se že lahko obregne ob nje in jih ozmerja. Eni jih gnjavijo z vero, drugi s škofom, tretji pa zaradi njih državnega zadržanja.

Kako po krivici! Za vse so klerikalci, tudi za dobiček so ti ljubi rojaki. Pa za vojsko in vojske so posebno zavzeti ti iskreni in nedolžni pobijaleci.

V Kamniku so klerikalci tečaj za rekrute priredili, da jih bodo tam linksanja, švenkanja, salutiranja in kertajhanja naučili. Feldkurat jih bo korajže in šnajda učil. Zato pa bodo naši fantje bolj brihtni kot drugi in za kaplarja bo vsak avanziral, kdor bo klerikalni rekrutski tečaj absolviral. Vsaj bo s potemplovano glavo absolvent klerikalnega rekrutskega tečaja že k vojakom priromal.

Miroslav Krleža:

GOLGOTA.

Drama v petih dejanjih.
Prevel FERDO DELAK.

Kristijan je Judež! Ustrelili so nam odbor! Zivijo Andrej!
DELAVEC: Jaz se ne dam žaliti! Ti si lopov! (Pretep.)

1. GLAS: Tu se ne ve niti kdo pije, niti kdo plača!
2. GLAS: Vsi bomo še trpeli! A kakšna korist? (Rjovenje mnogih glasov: Zivel štrajk! Tako se ne da živeti!)

GLASOVI: Izdaja! Ni izdaja! Tu ni izdaje! Andrej, Kristijan!

PROTIGLASOVI: Vi ste Judeži! Kaj hočete? Zivel štrajk!

GLAS: Jaz sem bil v Ameriki! Tam je vse za socijalizem! Tam se glasuje v parlament!

PROTIGLAS: Imaš tisoče dolarjev v banki! Ti si kapitalist!

GLAS: Ti bi hotel moje dolarje, kaj? Jaz sem jih namočil s svojo krvjo! Razbojnik! To je tebi revolucija, kaj ne, krasti tuje muke! Judež prokleti! Lopov!

(Padajo prvi udarci in zaušnice. Prišlo bo do pretepa. Ljudje so agresivno naskočili eni druge.)

GLAS STARCA: Ljudje, poslušajte me! Tega še nisem doživel v naši organizaciji! Sedemdeset in tri leta sem star, a tega še nisem doživel! Kakor Boga vas prosim, poslušajte me! Andrej ima prav in Kristijan ima prav! Najbolje bi bilo, da se pomirita! Zaklinjam vas, da neha! Naj se Andrej in Kristijan pomirita! Vam je treba sloge! Mi nismo psi in mačke! Sloge nam je treba, ljudje!

GLASOVI: Tako je! Sloge! Kristijan, Andrej!

KRISTIJAN: Poslušajte me, ljudje! On me je zadel v srce! Rekel mi je, da sem Judež! To ni res! Jaz nisem Judež, ljudje! Jaz sem za štrajk! Zivijo štrajk za povišanje tarif! In kdor je z menoj, mu prožim roko! Evo moje roke, jaz oprostim v našem interesu! (Proži Andreju roko in mu jo hoče stisniti. A Andrej je zgrabil bližnjo pilo, navalil na Kristijana in ga ranil na vratu in glavi.)

KRISTIJAN (krvav, vpije): On mene z nožem, jaz njemu roko! On mene z nožem!

(Ta udarec s pilo je bil znak za alarm. Ljudje so navalili eni na druge in nastal je pretek. Rjovenje jak udarcev: palice, verige, vrvi, kaos. Glasovi borbe. Mi se ne damo terorizirati! Zivel štrajk! Zivela revolucija! Na barikade. Če se tolčeš ti, se tolcem tudi jaz! Evo ti, na! Vi ste lopovi! Norci! Judeži! Vi ste Judeži! Rdeči lopovi! Rumene svinje! Agenti! Zid! Fej te bodi, zid! Hinavci! Darvinisti! Amerikanci! Zivel Andrej! Zivel Kristijan! Dol s provokacijo! Dol policajagenti! Kristijan! Andrej! Proč z izdajalci! Osveta! Ubili so nam najboljše ljudi! Marš ven! Evo ti, gad! Marš ven! Judež! Evo ti, na! Vi ste burčuji! Vi ste niste niti burčuji! Vi lena banda, ostudna! Zajci! Hinavci! Sramota! Zivel generalni štrajk! Hočemo pol kilograma nase! Dol arzenal! Sramota! Delavec pa tako govoril! Ven z njim! Sramota! Kristijan! Andrej! — Iz desne nadzornik. On se je od nekod od zunaj prikazal skozi trajekte na oklopu ladje. Z močnim živjgom svoje piščalke je aalrmiral na svojo prisotnost, ker ga sicer ne bi nikogar zapazili. Istočasno se iz onih topovskih trdnjav spušča na sceno četa vojakov v čeladah. Ljudje so se razkropili kamor je kdo mogel, in izginili so po onih rupah kotlov in trajektov. Javlja se monoton ropot kladiv, pil in strojev.)

NADZORNIK: Ujel sem vas, vi lopovi, črni! Sto-

pil sem psi na rep! Hehe! Vi signalizirate, kadar jaz prihajam! A kje je ostal sedaj signal? Ujel sem vas, vi lažnjivi tatovi! Človek bi vas moral vedno vse držati pod ključavnicco! V uniformo nazaj! Ničesar ni brez uniforme! Kaj je vam to — globa? Batinati do krvi, a ne groš globe! Gospodje! Revolucijonarji! (Prišel je do delavca, ki je ostal ves razmesarjen in raztrgan in drži še ogrebalo v roki.) A s kom se ti tu biješ? Kaj ne? Bijes se? Kaj? Evo ti, na, če se biješ! Odpeljite ga! Lopova! (Straža ga zveže.) Upor! Revolucija, kaj ne? Organizacija? Štrajk? Kaj ne? Vi siloma hočete k zidu, k onim, kaj ne? Kdo se se upira! Da ga vidim! (Izzivajoče vpije.) Ho! Junaki! Rebeli! Revolucijonarji! Kje ste? Naj se javi, kdor se upira! Da bom vedel! Ali ni nikogar? Kaj? Ali slišite? (Ljudje, potuhnjeni nabijajo oklope. Premor.) No, glejte! Nikjer se nihče ne upira! Potrebno bi bilo vas vsako jutro dva ali tri k zidu, pa bi bil mir! (Prišel je do Andreja, ki leži krvav in onesveščen z je do Andreja, ki leži krvav in onesveščen z je bil pregazil obrazom proti zemlji, kakor ga je bil pregazil pretep. Obrača ga z noge in nato spozna.) pretep. Obrača ga z noge in nato spozna. A kaj temu tu? Ali je pijan? Hej! Sodrugi! Vstani! Zivel štrajk? Vstani, lopov, sicer te tukaj, zato ta ples tu? Vstani, lopov, sicer te bom kakor psa! (Potegnil je revolver in preti bom kakor psa! (Potegnil je revolver in preti (Andreju.) Vstani, gad! Ali si slišal? Fina pti-rije z gobcem v zemljo. Zvežite ga! Ajdl-Marš! Tebi je tvoje zasiguro! (Vojaki zvežejo Andreja in ga vodijo. Nadzornik vpije okrog po ladji.) No! Junaki naprej! Zivela revolucija! Revolucijonarji, kje ste? Naj se javi, kdor se upira! Hehe! Ali ni nikogar?

(Dalje prih.)

Kultura.

Drama.

Začetek ob 20. uri.

Četrtek, 11. marca: Deseti brat. Red F.
Petek, 12. marca: Zaprti.
Sobota, 13. marca: Henrik IV. Red C.

Opera.

Začetek ob pol 20. uri.

Četrtek, 11. marca: Zaprti.
Petek, 12. marca: Tosca, gostovanje g.
Roberta Primožiča iz Zagreba.
Red B.
Sobota, 13. marca: Grofica Marica. Iz-
ven.

Novo delo znamenitega literarnega historika Georg Brandesa je izšlo v Kopenhagenu pod naslovom »Petrus«. Obdelava historični material, nanašajoč se na eksistenco svetopisemskega Petra.

»Tělocvičný Ruch«, glasilo Zveze Čsl. Del. Tel. Jednot je praznoval 10. januarja t. l. svojo dvajsetletnico. Izhajati je začel v nakladi 1500 izvodov, pretrpel vse težave delavskega tiska in danes po 20 letih ima s še štirimi glavnimi glasili omenjene Zveze (z vadi-
teljskim, vzgojiteljskim, naraščajskim in mladinskim) 60.000 izvodov naklade. Poleg tega izdajajo še zvezina okrožja 9 glasil.

Planinski vestnik 3. številka prinaša čedno vsebino. Dr. J. C. Oblak nadaljuje svoj potopis Etna, ki je svojevrsten potopis, kot ga zna napisati samo dr. Oblak. Nadalje se nadaljujejo dr. Jugovi zapiski, o Vrhniku pa piše dr. Ogrin. Prinaša tudi lepe slike in lahko rečemo, da Planinski vestnik dela čast in je ponos Planinskemu društvu.

J. Ratink:

Pismo iz sedanosti.

Seži v vso pisanost življenja, v prerivanje in prelivanje barv iz cveta v cvet, v kipeči plamen smeja, v borjenje svetlobe in krvi v licih in očeh: odprti samostanska vrata srea do srea, pogled vse hrepenenje v njih, preštej utripe po udarcih, ki jih narekava skrivna ljubezen, ki jo je same strah, tako bi bila rada začuvana — ...seži, odprti, pogled, preštej in pre-
računaj —

Nakremžil se ti bo obraz, razbegnile se ti bodo oči, razočaranja trpkost se bo razlezla skozi notranjost v obraz. Nenadoma ti bo bogvedi odkod udarilo na sree, spoznanju podobno: Ali ni življenje komedija?

In kadar se ti zgostijo dnevi v noči, kadar ti splahne hrepenenje v duši in kadar ti ne bo preostajalo drugega, kot vera v življenja komedijo in ko se ti ne bo mogoče ozreti drugam, kot v mladostne spomine, tu sladke, tu grenke, se ti bo nehote utihotapilo spoznanje:

Umetnosti je dovolj — resničnost in lepota.

Ali življenju!

Toda kako resnično in lepo živeti v tem vrvenju, v tem zamenjavanju zunanjih, v teptanju notranjih vrednot! Toliko in toliko omam in ohlapnosti te vleče iz vsakdanjosti v vsakdanjost, da se ti ni mogoče zazreti nad ozračje izven hlastanja po ogabnostih, ki jih rodi življenje.

Kako težko je biti človeku v sedanosti!

Bančna revščina.

Moč hrvaškega kapitala ni mala. Od številnih hrvaških denarnih zavodov je Hrvatska Štedionica gotovo eden najstarejših in najmočnejših zavodov. Osnovana je bila ta banka l. 1846. Danes razpolaga z lepim kapitalom (z rezervami vred) v iznosu Din 130 milijonov. Bilanca te banke za l. 1925 izkazuje Din 20.566.517,73 čistega dobička. Ako se tej svoti doda preostanek čistega dobička iz l. 1924 v iznosu Din 542.102,91, tedaj znaša čisti dobiček banke koncem l. 1928 Din 21.108.620,64. Promet banke je znašal v omenjenem letu Din 39 milijard in 950 milijonov, skupni promet pa 93 milijard in 99 milijonov. Vloge pri tej banki so se v tem letu povečale za 249 milijonov dinarjev. Skupna svota vlog je znašala 1 milijardo in 62 milijonov dinarjev. Aktivna banke je pa narasla v l. 1925 za 457 milijonov dinarjev. Zakaj smo

to navedli? Zato, ker se naše banke tako rade pritožujejo, kako jim gre težko. Verjetneje se nam zdi, da gre težko nesrečnim jugoslovanskim državljanom, ki morajo vse te banke vzdržati.

Križem sveta.

Sovjetske vodne sile ocenjene. Posebna komisija ruske akademije za znanost je ocenila hidro-električne sile v Sovjetski Uniji na 64.850.000 konjskih sil. Ta sila je za 50 odstotkov večja kot v Združenih državah.

Nizozemski fašisti se organizirajo. Dve fašistični organizaciji sta se ustanovili tudi v Holandiji. Profesor Treub, bivši finančni minister, ki je vodja fašistov, pravi, da bo kmalu potreben puč, češ, da je položaj na Holandskem zelo slab.

Protidelavski teror ogrskih sleparjev. Poročilo mednarodni federaciji strokovnih unij o ponarejanju bankovcev na Ogrskem, ki so ga poslali ogrski sodrugi, ostro pokazuje, kako je Nadossy, policijski šef v Budimpešti, ki je eden glavnih krivcev v sleparski aferi, preganjal organizirano ogrsko delavstvo od leta 1919. dalje. Preganjalo se je delavske unije na Ogrskem, pravi poročilo, veliko število delavskih voditeljev je bilo brez obso-
dne umorjenih, na debelo so morili moške in ženske po strašnih ječah v Salagierszengenu. Ponarejevalce so varovali, političnih jetnikov ne.

Na Madžarskem preganjajo socialiste. Prejšnje dni je policija samo v Budimpešti odredila čez 50 hišnih preiskav, koder so zaplenili razne nedolžne socialistične spise. Aretiran je bil vodja neodvisne socialistične stranke Stefan Bagi in z njim 30 pristašev.

Praznoverje na Švedskem. Švedska je zadnje čase dobila epidemijo »čudežev« in »čudnih zdravljenj«, ki že skrbi vlado. Kampanjo praznovnosti vodijo adventisti. V Malmu je tesar z imenom Olson, ki se ponaša, da dela »čudeže«. Toda njegove karijere je bilo hitro konec. Bil je aretiran, ko je ukazal jetični kmetici, naj vstane iz postelje in gre za njim. Kmetica je skušala vstati, pri tem pa je padla na tla in kmalu potem umrla. V Joenkeopingu je 68-letna Ema Swanson, ki je bila 22 let slepa, na nek še nepojasnjen način izpregledala. Starka zdaj hodi z biblijo v roki od vasi do vasi in pripoveduje, da ji je Bog vrnil vid in naročil, da poboljša grešnike. Zdravniki so opazili, da je v tem gibanju več blaznikov. Tako je neko mlado dekle v Joenkeopingu v spalni srajci odšla na polje v temni noči z izjavo, da vidi angelje, ki jo kličejo v nebesa.

Ko je naslednik Mohammedov Abu Bekr poslal svoje čete v Sirijo, da jo osvoje, je dal vojakom sledečo zapoved: »Ljudje, deset stvari vam priporočam, katere morate točno izpolnjevati. Ne varajte nikogar in ne kradi-
te, bodite zvesti in ne tepite nikogar, ne ubijajte ne otrok, ne starčkov, ne žena, ne trgajte skorje palmam, jih nikar ne sežigajte, ne sekajte sadnega drevja in ne uničujte setve, ne pobijajte ne ovac, ne volov in kamel, kolikor ne potrebujete za prehrano. Če naletite na puščavnike v celicah, pustite jih v miru, da nadaljujejo svoje molitve.« In v resnici se je vojska ravnala po teh zapovedih. Krščanske voj-
ske bi se pač lahko zgledovale po njih.

Mežnar Primož. V gričevski fari so imeli svoje čase prav šaljivega mežnarja. Ob neki cerkveni slovesnosti je ta možak pri velikem oltarju z »kajfežom« prižigal sveče. Ko je prižigal, mu je zlezla s pleč bela mežnarska srajca s čipkami. Primož se je hotel kar na hitro mimogrede popraviti. Toda v naglici, namesto da bi si usodno srajco popravil — so se mu pa še hlače in tudi spodnje zmuznile do kolen. Seveda med ljudmi v cerkvi je nastal velik smeh, saj so imeli tudi vzrok! Čeden je bil namreč zadnji del mežnarjevega telesa.

Primožu se je zdelo vse to krohotanje in smejanje že preveč neumno. Obrne se proti ljudem in spregovori: »Tepeci zakaj se mi smejete? Kaj, ali še niste nikol videli kaj takega — saj smo vendar vsi domači in se poznamo.«

Dnevne novice.

Delavska Akademija. Predavanje »O ženskem gibanju«, ki bi se moralo vršiti danes v četrtek 11. marca iz tehničnih razlogov odpade in se mesto tega vrši predavanje: »O nebesnih telesih«. Predava g. prof. dr. F. Čadež. Začetek ob 7. uri zvečer.

Recitacijski večer na Viču se bo vršil v ponedeljek, 15. marca t. l. ob 8. uri v Delavskem domu pod vodstvom g. Cirila Debeveca. Na večer opozarjamo že danes vse viške delavce in delavke. S polnoštevilno udeležbo dokažite svoje mevanje za kulturne naloge delavstva!

Predavanja Delavske Akademije v Litiji. Na pobudo podružnice »Svobode« v Litiji priredi Delavska Akademija še letošnjo sezono v Litiji ciklus predavanj predvsem o delavskih vprašanjih. Program objavimo v kratkem.

Delavska Akademija v Zagorju. V Zagorju se bo vršilo še tekom meseca marca predavanje o temeljih marksizma. Dan in kraj predavanja bomo še naznanili.

Štednja. Ko se je predložil parlamentu vladni proračun, je vlada razglasila, da se mora proračunska politika in sploh vsa državna politika voditi v znamenju »štednje«. In res, štedilo se je. Namreč pri izdatkih v koristne in potrebne namene. Štedilo pri ministrstvu za socialno politiko, kjer se je celo reduciralo najpotrebnejše urade in uradnike, štedilo pri narodnem zdravju, štedilo pri izdatkih za javna dela itd. No, pri vsej tej štednji pa znaša vendar proračun skoro trinajst milijard, in se je ta proračun po zaslugi te štedljive vlade še povečal tekom razprave za okroglo eno milijardo dinarjev, ki jih vlada zahteva naknadno zase potom novih, najrazličnejših amandmanov. Taka je torej ta vladna štednja: nič za socialno politiko, nič za invalide, nič za vpokojence, nič za javna dela, nič za nove zgradbe. Vse za vlado, vse za stvari, ki so vladi prav in ne narodu. Tako je pač. In zato, naj živi domovina!

Protestiramo. Glasilo tiskarne g. veletržca Jelačina ml. protestira, da bi oni, ki so potrebni stanovanj prišli čimprej pod streho. Protestira proti tozadnemu sklepu ljubljanske občine, ki je prav razumela velepotezno delo »Stan in Doma«. No, naj le protestira, saj tudi čitatelji njegovi protestirajo, s tem da ga ne kupujejo in ne čitajo.

Upokojenci. Nekoč se je naša javnost še zanimala za to bedno, od vseh bogov in od vseh vlad zapuščeno rajo. In pisalo se je o bedi vpokojencev in govorilo na shodih in v parlamentu. Leta so pa med tem potekala, obljube so padale od vseh strani, vlada je reševala sploh vse to vprašanje in je končno res dosledno ostala pri obljubah. In pozabilo se je medtem na vbo-
ge vpokojence, z njimi vred na invalide in na vse, ki molče trpe in stradajo. Sedaj se naši vpokojenci zopet gibljejo, sklicali so shod, povedali še enkrat to, kar bi morala vlada že zdavnaj znati in že zdavnaj urediti. Pa bo ostalo najbrže vse pri starem. Ker spada pač tudi vprašanje vpokojencev v ono vrsto vprašanj, ki se bodo rešila, ko se bo končno pod združenim pritiskom vseh političnih, eksploata-
nih in prevaranih spremenilo notranji režim, pognalo v beg vse izdajalce ljudskih potreb in interesov in izročilo politiko tistim, ki se zavedajo, da je država tukaj za narod in ne narod za vlado, njene stranke in njene eksploaterje.

Vlada skrbi za ljudsko zdravje. Minister Miletič je pri razpravi proračuna za narodno zdravje med drugim povedal, da se je postavka za javne bolnice v Sloveniji »iz razloga štednje« zmanjšala za Din 5.767.000.—. Slovenija je zahtevala, da se z ozirom na slabe zdravstvene razmere v Sloveniji, kredit za slov. bolnice poveča, vlada je tej soglasni želji takoj ugodila s tem, da je kredit zmanjšala za okroglih 5 in pol milijonov dinarjev. Kakor vidimo, je vlada vedno pripravljena uvaževati naša zahteve. Pa se še pritožujemo.

Nabava parne pekarske peči. Mestna občina ljubljanska namerava v mestni jubilejni ubožnici nabaviti par-

no pekarsko peč. Peč naj bo enotažna, to je z enim ognjiščem v velikosti 300 X 300 cm, ali pa v približni, oziroma isti velikosti pri drugačnih dimenzijah. Natančnejša pojasnila daje prednica v mestnem zavetišču za onemogle v Japljevi ulici. Ponudbe je pa vložiti pri mestnem magistratu (gospodarski urad) do 20. marca 1926.

Težka nesreča v Pollakovi tovarni. Včeraj se je zgodila v Pollakovi tovarni težka nesreča. Delavca I. Juga je pri polaganju jermena na tranzmizijo zagrabilo in zavrtilo. Zlomljene so mu bile obe roki in nogi. Pripeljali so ga takoj v bolnico, kjer so dognali še druge nevarne notranje poškodbe. Stanje nesrečnega Juga je skoro brezupno. Jug ima ženo in tri otroke.

Neznan strelec. Iz Selenburgove ulice je nekdo streljal proti Dramske-
mu gledališču. Kroglica je priletela v stanovanje trgovca Viktor Šobra in se odbila na steni. Policija ne more ugotoviti nepredvidnega, ali pa zlobnega strelca.

Kupčija z dekleti cvete tudi v Sloveniji. Pred dnevi so zaprli v Slovenj-
gradu Nežo Wenzl, ki se je največ preživljala s trgovino deklet, katere je pošiljala v razne javne hiše. Spraviti je hotela zopet dve deklici v zagrebške javne hiše, pa jo je policija pravočasno zagrabila. Aretirala je tudi njenega pomočnika Franca Ješalnika.

Požar. V veliki tvornici za destilacijo lesa v Tesliču je vsled kratkega stika izbruhnil požar in uničil skladišče. Škode je čez 100 tisoč dinarjev.

Zopet samomor v Beogradu. Raztopljeno sodo je izpila 40 letna delavka Andža Vuković in na mestu umrla. Čudno, da ji je bil vzrok samomora nesrečna ljubezen. Še bolj značilno pa je za Beograd, da skoro ne mine dneva, da bi si kdo ne vzel življenja.

Enajst razbojnikov je bilo pred beograjskim sodiščem obsojenih na 337 let. Največjo zaporno kazen je dobil Borivoj Palačić, obsojen je namreč na 56 let ječe.

Ker se ji je izneveril fant, je v samomorilnem namenu izpila v Beogradu Milena Džamić liter petroleja. V bolnici so ji rešili življenje.

Hiša se je zrušila v Slovenskih goricah pri sv. Benediktu. Najbrž je bila slabo zidana. Podsuta je bila posestnica Merčnik, katero so pa še pravočasno rešili in odpeljali v bolnico. Hkrati se je podrl tudi hlev; pod razvalinami se je zadušila krava.

Drzen vlom v Ptuj. Ptujsko sodišče in davčni urad je obiskala izvežbana vlomilska družba z najmodernejšim vlomilskim orodjem. Pobrali so iz sodne blagajne čez 20 tisoč Din; nadaljno nakano jim je preprečila policija. Pri begu so pustili pri blagajni vse orodje.

Tat se je splazil v stanovanje čevljarja Lojzeta Burlini z Rožne doline in v njegovi odsotnosti odprl omaro in pobral iz knjižnice 6 bankovcev po 100 Din.

Čevljarke je pustila pred vrati stanovanja Krista Prešeren iz Sela 54. Ko jih je hotela spraviti, jih že ni bilo. Zadič je pa srečala Vero Š. in sta se prav milo spogledale. Vera je imela na nogah namreč Kristine čevljarke. In obe sta molčali. Zvečer jih je pa Krista zopet dobila pred vrati, seveda so bili preluknjani — Verica se je preveč vrtila v njih.

Previdnost je vedno dobra. Posestnik J. Ostanek iz Cerknice je vstopil na Dolenjskem kolodvoru v vlak, pa isti moment opazil, da mu je zmanjkala listnica in z njo 3000 Din. Domneva, da mu je listnico izmuznil 50-letni možki, ki se je istočasno preril skozi množico in se izgubil, čeprav ga je zasledoval.

Prireditve.

Podružnica »Svobode« — Šiška priredi v petek, 12. tega meseca ob pol 8. uri zvečer v Zadržnem domu v Šiški javno predavanje v »Vzgojnem pomenu čitalnice«. Predava sodr. dr. Tuma. Apeliramo na vse članstvo, kot tudi na vse ostale prijatelje, da se predavanja sigurno udeležijo. — Vabimo vse somišljenike v novo ustanovljeno čitalnico v Zadržnem domu, ki je odprta vsak

Šport.

V nedeljo 7. marca se je odigrala v Mariboru prvenstvena tekma med športnim klubom SSK Maribor in SK Svoboda z rezultatom 10:3 (6:0). Radi slabega vremena je bil obisk slab. Svoboda kaže viden napredek, manjka ji pa trenaja. Sodnik g. Frankel dober.

Pokalna tekmovanja na Dunaju. Za semifinale so se placirali: Amateuri, ki imajo za tekmece zmagovalca iz tekme Krieketer: Lyon, nadalje Admira: Vienna, Sportklub: Simmering in FAC: Slovan.

Znamenita nogometna amateurska kluba sta Corinthians in Queens Park Rangers. Nastopi med navedenima kluboma vzbujajo v Angliji vedno ogromen interes in zanimanje. Dosedaj sta si stala ob kluba nasproti v 55 tekmah, od katerih je zmagal Corinthians 27 krat, Q. Park Rangers (Škoti) 18, 10 tekem je ostalo neodločenih.

Prvenstveno tekmovanje v nogometu je započelo na vseh koncih in krajih. Zanimive prvenstvene tekme so se odigrale posebno v Budimpešti, nadalje na Dunaju in v Pragi. V prvih dveh mestih je bilo tudi nekaj iznenađenj.

Tudi sportna senzacija. Prošli teden, v torek, je izšel v Ljubljani tednik „Slovenski šport“. Naslednji dan, odnosno v četrtek, je zopet izšel športni tednik z istim imenom.

Oba lista povdarjata, da bosta priobčevala objektivne kritike ter budno motrila športni razvoj. Medtem, ko se je prvi kolikortoliko držal svojega gesla, je poslednji list pokazal, da mu ne gre za pravo in športu koristno objektivno poročanje.

Dokaz temu je, da se ni samo en klub do lanskega leta takorekoč bunil proti delovanju bivših odborov v LNP, temveč niso imeli od teh odborov prav nikakih koristi vsi ostali delavski klubi.

Tedniku „Slov. Šport“, ki ga urejuje g. L. Struna in financirajo gg., ki stoje blizu Ilirije, priporočamo, da ne varajo športne publike z objektivnostjo: V bodoče pa se naj nikari ne predbaciva športni organizaciji dobro delo, ki ga enkrat v teku dolgega časa izkaže trpinu — športnemu proletarcu. To ni lepo, še manj pa športno.

Maribor.

Nedeljski protestni shod združenih strokovnih organizacij je bil zelo dobro obiskan. Na shodu zlasti opazamo zadnje čase zopet železničarje. To je

razveseljivo znamenje, da se bodo naše delavske organizacije še bolj razvile. Govorila sta ss. Petejan in Eržen. Vse ogorčenje delavstva je prišlo spontano do izraza. Besedo je želel tudi neki Orjunaš, ki je pa ni dobil, ker so bili zborovalci mnenja, da je bolje, če »protestirajo« ustmeno pri mariborskem upravnem svetniku trb. družbe dr. Lipoldu! Zborovalci so poslali brzojavni pozdrav skupščini Del. zbornice, ki je imela svojo prvo sejo in sprejeli tudi protestno resolucijo zoper odpust rudarjev. Prav je tako, da sklicujejo protestne shode le razredne organizacije. Umestno bo tudi, da se v bodoče spravi na take shode tudi one, ki še živijo ob strani in naših listov ne čitajo, in sicer s tem, da se jih z lepaki na to opozori!

Dr. Karlin pojde v Lurd. Mariborska cerkvena gosposka prireja tudi letos svoje ekskurzije v širen svet. Lani so si izbrali Rim, letos gredo nekaj sto kilometrov dalje. Za spremembo v življenju, ki je sicer zelo monotono v škofovski palači, pravijo, da je to zelo potrebno. Le žal, da je vsa Francoska tako socialistična in da vladajo skoro po večini v francoskih občinah socialisti, kar utegne še celo vplivati na pobožne romarje. V ostalem prav je, da gredo ljudje vsaki toliko v svet.

Zadovoljni uradniki. Svojčas so magistratnim uslužbencem gospodje od narodnega bloka ob blagohotnem sodelovanju naših Nemcev plače primerno znižali; nato so jim podaljšali delovni čas na 7 ur in končno sklenili, da se deljeno uraduje. In ker je bila nezadovoljnost uslužbencev velika, so klerikaleci napisali v »Stražo«, da socialisti uganjajo z uradniki demagogijo in da so uradniki z delom in plačo popolnoma zadovoljni. Nekaj dni potem se je pa vršila zaprisega uslužbencev in ob tej priliki so vložili zopet spomenico za nedeljeni delovni čas. V zadnji občinski seji je bila prošnja, kakor slišimo, z večino glasov zavrnjena. Morda bodo uslužbenci sedaj še bolj zadovoljni.

Koncerti. Poleg »Glasbene Matice« se je zadnja leta nekoliko bolj oživela tudi »Drava«, ki priredi v soboto v Götzovi dvorani svoj koncert. Tudi naš pevski zbor »Svoboda« se marljivo uči in vadi. Pevski zbor »Svobode« bo v kratkem priredil koncert, za katerega vlada že sedaj zanimanje. Vobče se Maribor zadnje čase kulturno oživlja in razvija. To plemenito in koristno stremenje po kulturnem delu pozdravljamo tudi zato, ker bi radi, da

bi sčasoma posečalo več ljudi koncertne dvorane, kakor pa gostilne. Dolej je bilo namreč še vedno narobe.

Priprave za 1. Maj so pri nas v polnem teku. Strokovna komisija se skupno z ostalimi razrednimi organizacijami pridno pripravlja na organizacijo majniške proslave. Računamo, da bomo letošnji prvi maj še vse sijajneje obhajali nego prejšnja leta.

Jesenice-Sava.

Moji zadnji dopisi so razburili nekatere duhove. V Bernotovem osebnem organu mi nekdo ugovarja. No, le počasi. Vprašanje se mora prav postaviti! Delavstvo mora skup; o tem smo menda vsi ene misli. Ali naj jih skup drži: načelo javnosti in proporcij strankin davek ali narodno socialstvo, ki vidi vir blagostanja v ponižnih prošnjah in v drobtincah, ki padajo z mize meščanske družbe? Za pametnega delavca je jasno, da ne eno in ne drugo. Kam gredo voditelji teh dveh smerij, so pač jasno pokazale volitve v Delavsko zbornico. Gosp. Bernot je takoj priskočil klerikalcem na pomoč, ki so s pomočjo višje oblasti hoteli preprečiti zmago združenih strokovnih organizacij. Bernot se je tu pokazal v pravi luči... In narodni socialisti? Ali se niso zvezali z demokrati, proti katerim so ob času zadnjih občinskih volitev v Ljubljani grmeli kot proti »izdajalcem demokracije in kapitalistom«?! — Preostalo bi vprašanje: ali s komunisti ali s socialisti? Zame, ki poznam Jeseničane prav dobro in zelo dolgo, je jasno, da nas more združiti le socializem, kjer najdejo i levi i desni prostor za udejstvovanje. Berimo: Predhodnike današnjega socializma in komunizma in pa knjigo o Karlu Marksu — in jasno nam bo: Kako je mislil K. Marks, ko je pozval proletarce celega sveta, naj se združijo. — Pika.

Prevalje.

V nedeljo se je vršil na Prevaljah, dobro obiskan protestni shod proti reduiranju socialnih institucij in ukinitvi ministrstva za socialno politiko. Na shodu je poročal sodr. Čeh iz Mari-

bora, ki nam je v jasnih besedah razložil, kakšnega pomena so za delavstvo te institucije in kakšne pravice bi bile delavstvu odvzete z momentom, ako bi se vse te institucije ukinile. Vzpodbujal je delavce naj stopajo v organizacije, kajti le potom močne organizacije nam bo dana tista moč, katero potrebujemo, ako hočemo obdržati to malo, kar že imamo in se priboriti še nadaljne potrebne ustanove in pa zaščito delavskih pravic. Tudi o naših delavskih ženah je sprožil govornik nekaj besedi, kajti bile so na shodu tudi žene izvanredno zastopane. Pozival je žene, naj svoje moč spodbujajo k delu v organizaciji, a tudi one naj ne bi držale v tem oziru roke križem, temveč tudi one spadajo v organizacijo, kajti delavski razred se bo šele tedaj začel izklopavati iz kapitalističnega jarma, kadar bo delavska mati, kot svobodna in enakopravna moža rodila prosto in svobodno proletarsko dete ter istega tudi vzgojila v socialističnem duhu. Ko bo začel nastopati tako vzgojen naraščaj, potem bomo lahko rekli: bližja se nam boljša bodočnost. H koncu je še sodr. Borštner pozval navzočo mladino naj se tudi ista oklene svoje organizacije, naj začne izobraževati, da bo enkrat zmogla izvršiti naloge našega gibanja. Resolucijo, katero nam je prečital sodr. Borštner, je bila soglasno sprejeta, nakar je bil shod zaključen. Želeli pa bi, da bi se takšni pončni shodi večkrat vršili, kajti uvideli smo, da ni treba da se na shodih delavci ravšajo med seboj, temveč da je veliko lepše, če se vidi tam to maso združeno, katero ne more omajati noben kapitalistični priliznjeneec ali kakršenkoli demagog, ki ima na ustnicah polno sladkih besed, v sreču pa poln hinavščine in podlega izdajstva.

Guštanj.

Vsi člani in članice podr. Svobode v Guštajnu se vabijo na 7. redni občni zbor tuk. podr., ki se bo vršil v soboto, dne 20. marca 1926 v delavski sobi ob 8. uri zvečer z običajnim dnevnim redom.

Sodrug in sodružice pridite polnoštevilno. — Odbor.

BERITE!

Lovro Kuhar: Povesti.

Abditus: Predhodniki današnjega socializma in komunizma.

Zadružni koledar za leto 1926.

„Pod lipo“, družinski mesečnik.

Naroča se: Zadružna založba v Ljubljani, Aleksandrova 5.

Širite Del. Politiko!

Produkcija - kréma za čevlje.

Zahtevajmo in kupujmo vedno in povsod le „Produkcijo kréma“ za čevlje. 130

Ključavničar

preizkušen strojnik in kurjač z daljšo prakso v električni centrali išče primerne službe. Cenj. ponudbe pod „Spreten“ sprejema uprava t. l. 135

Mlinar

starejša moč, z daljšo prakso v moderno urejenih podjeljih išče primerne službe. Cenj. ponudbe pod „Pošten“ na upravo lista. 138

Mag. št. 6404/1926.
ref. IX.

Razpis.

Mestni magistrat ljubljanski razpisuje oddajo ključavničarskih, mizarskih in steklarskih del za nove objekte v mestni klavnici.

Vsi podatki so na vpogled in se dobe v mestnem gradbenem uradu med uradnimi urami.

Pravilno opremljene ponudbe je vložiti do 20. marca 1926 opoldne v mestnem gradbenem uradu.

Dne 9. marca 1926.

Mestni magistrat ljubljanski

Konzumentje! Konzumentje!

Nakupujte svoje potrebščine

v prodajalnah

Konsumnega društva za Slovenijo r. z. z o. z.

Solidne cene. Točna postrežba.

Dobro blago.

Učlani se lahko v vsaki prodajalni. Pristopnina Din 250.
Delež Din 300.—. Jamstvo enkratno. 133

V Samopomoči je rešitev!

Pristopite
za člana občeokrist. stavb. in kreditne zadruga

„STAN IN DOM“

Oglejte si
njeno prvovrstno kolonijo ob Tržaški cesti
v Ljubljani

Delež Din 250.—

Pristopnina Din 50.—

Začasno je zadružna pisarna v „Zadružni banki“ Aleksandrova c. 5